

هامون ایران

تارنمای جامعه مدنی جنوب ایران

بندر آزاد بوشهر؛ سکوی صادرات یا انبار واردات؟؛ نوشتاری از خلیل موحد

اسماعیل حسام مقدم، 2018 · Thursday, September 27th

□□ بندر آزاد بوشهر؛ سکوی صادرات یا انبار واردات؟

هفته نامه نصیربوشهر: آیا با بندر آزاد شدن بوشهر موافقید؟ چرا؟ دلایل موافقت و یا مخالفت خود را بیان دارید.

پاسخی از خلیل موحد

نویسنده و روزنامه نگار – فعال سیاسی و اجتماعی

□ من در مجموع و دست کم در شرایط کنونی با این طرح موافق نیستم؛ اما پیش از بیان علل این مخالفت، شاید لازم باشد گفته شود که طبق ماده ۱ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوبه مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۲۷۳۱/۶/۸۲، اهداف تشکیل مناطق آزاد تجاری- صنعتی عبارت اند از: «سرمایه‌گذاری و افزایش درآمد عمومی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه‌ای، تولید و صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی و ارائه خدمات عمومی.» اما چرا با این طرح موافق نیستم.

□۸ بر اساس دیدگاه شماری از کارشناسان اقتصادی مستقل مانند فرشاد مومنی و حسین راغفر و نیز بعضی از مقامات رسمی مانند حسن روحانی و علی لاریجانی و تعدادی از اعضای مجلس و نیز مرکز پژوهش‌های مجلس، می‌توان نتیجه گرفت که لاقلاً بخش کلانی از فلسفه وجودی این مناطق نمودی در دار هستی نداشته است.

□ همه‌ی منتقدان حکومتی و غیر حکومتی بر بنیاد آمار و ارقام به این باورند که اصلی‌ترین آماج هستی بخش مناطق آزاد که سرمایه‌گذاری مولد و تولید کالاهای صنعتی و صادرات بوده، تقریباً از متن به حاشیه پرتاب و این مناطق به جای سکوی صادرات محصولات داخلی به انبار اجناس خارجی تبدیل و به تولید داخلی آسیب جدی وارد کرده و حتی به گفته‌ی احمدرضا سعیدزاده – که به عنوان پژوهشگر توسعه معرفی شده – باعث تعطیلی برخی کارخانه‌ها نظیر کارخانه صابون سازی یاس خرمشهر و نیز کارخانه‌ی نوشابه سازی آرسوکولای خرمشهر گشته است.

□ به گفته‌ی هدایت‌الله خادمی، عضو مجلس: فساد در رابطه با واگذاری زمین‌ها از دیگر معضلات این مناطق است. محمد علی ابطحی، دیگر عضو مجلس نیز به این باور است که: در حال حاضر شرکت‌های ایرانی در این مناطق محصولات وارداتی را بسته بندی می‌کنند و به عنوان کالای ایرانی در داخل کشور به فروش می‌رسانند. رانت خواری نیز از علل ناکامی این مناطق است و تمام تلاش برای واردات می‌باشد.

□ سید ناصر موسوی لارگانی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس بر اساس مشاهدات میدانی میزان صادرات نفتی از مناطق آزاد را کمتر از دو درصد می‌داند. او میزان سرمایه‌گذار خارجی را قابل توجه ندانسته و می‌

گوید: سرمایه گذاری خارجی که کارخانه ای تاسیس کرده به اندازه ده برابر واردات انجام داده و از طریق این مناطق به داخل کشور فرستاده است. در مناطق آزاد فعلی فقط کالاهای خارجی وجود دارد که توسط گردشگران خریداری و به سرزمین اصلی (داخل دیگر مناطق کشور) آورده می شود که باعث رکود و نابودی صنعت نساجی کشور شده است. در تمام فروشگاه های ماکو حتی یک کالای داخلی وجود ندارد و همه وارداتی است.

۴ محمد حسینی عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس نیز با انتقاد از قاچاق سازمان یافته کالا در مناطق آزاد تصریح می کند: در این مدت هیچ کشور خارجی مستقیماً در مناطق آزاد ما سرمایه گذاری نکرده یا دانش فنی را انتقال نداده است.

۴ ابراهیم جمیلی رئیس خانه اقتصاد نیز مناطق آزاد را محلی برای قاچاق کالا معرفی کرده و از طرح افزایش مناطق آزاد انتقاد می کند. از موافقان بنادر آزاد، اکبر ترکان دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری اما می گوید: فلسفه وجودی و مشترک ایجاد ۷ منطقه آزاد تجاری- صنعتی ارتباط با همسایگان است.

۴ فریدون احمدی، شهاب نادری و فرهاد تجری از جمله مجلسی های هوادار مناطق آزاد هستند. برخی از این افراد ایجاد اشتغال و رفع محرومیت از مناطق مرزی را دلیل حمایت خود از مناطق آزاد دانسته اند. برخی نیز می پندارند که این مناطق در شرایط تحریم به کشور کمک می کنند. (منبع عموم این گفتارها خبرگزاری خانه ملت است. از خبرگزاری باشگاه خبرنگاران جوان و خبرگزاری فارس نیز استفاده شده است)

۴ ترکان و دیگر حامیان مناطق آزاد تجاری اما باید به این پرسش بنیادین پاسخ دهند که از اهداف تعیین شده برای ایجاد این مناطق، تاکنون چند درصد وجود خارجی یافته و صادرات و واردات کالا چه میزان بوده است؟

هم چنین لازم است پاسخ داده شود که منافع مالی و اقتصادی این مناطق، بیش تر به حساب کدام طبقه واریز شده است؟

۴ بنابراین با نگاهی مسئولانه و در کادر حمایت از مولد های کیفی ملی و درون زا و کار آفرینان راست کردار و نا بهره کش داخلی که به منافع میهن و ملت می اندیشند، نمی توان با برپایی مناطق آزاد واردات محور و غیر تولیدی موافق بود. با تداوم وضعیت کنونی، دور از ذهن است که در جبین مناطق آزاد، نور رستگاری دیده شود.

۴۲ افزایش سیل مهاجرت

بوشهر به عنوان مرکز استان، در چهار دهه ی اخیر - از جمله به علت تاسیس نهادهایی جدید - و به ویژه از دهه ی ۰۸ به این سو که سال به سال نیز روندی سربالایی داشته، شاهد حضور ده ها هزار نفر مهاجر از دیگر مناطق استان و کشور بوده است. چنین می نماید که تبدیل شهر بوشهر و به بندر آزاد، پدیده ی مهاجرت به این شهر را تشدید خواهد کرد. در حالی که شبه جزیره بوشهر با وسعت جغرافیایی بسیار اندک و وجود پایگاه های نظامی در قلمرو شهر- که در حال اتصال به چغادک است- نه از نظر فضای فیزیکی و نه از جنبه ی تأسیسات زیربنایی، گذرگاه های شهری، مراکز آموزشی، فرهنگی و هنری، درمانی و پزشکی، ورزشی و تفریحی قادر به پاسخگویی به سیل تازه ای از مهاجران ورودی نخواهد بود. شهر بوشهر که از نظر تعداد و فشردگی جمعیت و ترافیک وسایل حمل و نقل، ورم کرده و درحال ترکیدن است و به نا آرامی روانی ساکنان اصلی شهر دامن زده و تنفس را دشوار کرده است، توانایی پذیرش جمعیتی بیش از این را ندارد.

۴۳ از رمق افتادن کشاورزی استان، هیاهوی به ظاهر پرزرق و برق بندر آزاد، ممکن است به توان کشاورزی استان لطمه ای ویرانگر وارد کرده و کشاورزی استان را از نفس انداخته و یا کاملاً آن را به حاشیه برد. زیرا وقتی به فرض و آن گونه حامیان مناطق آزاد ادعا می کنند قرار باشد با دلالتی و خرید و فروش کالاهای خارجی بتوان به درآمد لازم دست یافت و شاید یک شبه ره صد ساله را پیمود، دیگر کار تولید موجودات زنده ی زمینی و دریایی که به هر حال کاری بسیار پر رنج و زحمت بوده و عوامل غیرارادی و طبیعی نیز در فراز و فرود آن گاه نقش تعیین کننده ای دارند؛ در مهندسی اقتصادی استان چه جایگاهی می تواند داشته باشد. در

این شرایط روستاها نیز ممکن است بیش از پیش از باشند خالی شده و بر جمعیت شهر و یا حاشیه شهر که بدون عوارض هم نیست افزوده شود.

۴ افزایش تورم، ایجاد بندر آزاد در بوشهر به صعود افسار گسیخته ی نرخ زمین، مسکن، مواد غذایی و خدمات عمومی خواهد انجامید. در همین چند روز که خبر تصویب بوشهر به عنوان بندر آزاد منتشر شده، به گفته ی برخی مسئولان بنگاه املاک خرید و فروش قفل شده و فروشندگانی که تا پیش از این رخداد، در به در دنبال مشتری بودند، حال حتی با وجود قول و قرارهای پیشین، در سودای سود بیش تر، معامله را فسخ کرده و حاضر به فروش ملک خود نیستند!

۴ از دگر سو، عموم مردم بوشهر می دانند که بوشهر در ردیف گران ترین شهرهای کشور بوده و گاه گفته می شود که پس از تهران، پرهزینه ترین شهر ایران است. گمانی نیرومند این است که در صورت بندر آزاد شدن بوشهر، شهرها مصداق این ضرب المثل مشهور خواهد گردید که « گل بود به سبزه نیز آراسته شد.» گفتن ندارد که هرگاه تورم بردرآمدهای مردم پیشی گیرد و آن را به زانو درآورد- همان گونه که در این چند دهه، تورم و کاهش قدرت خرید تهی دستان جامعه را ضربه فنی کرده و باعث ریزش طبقه متوسط شده است - ارمغانی جز زایش فقر فراگیر و تعمیق حفره های طبقاتی نخواهد داشت. تورم اما دستاویز جذابی برای افراد و گروه های قدرتمند، انحصارگر، سوداگر و نامولد است تا به میمنت وجود آن دیگران را بدوشند و خود بیش از پیش فربه شوند.

۴ گرانی زمین و مسکن در بوشهر نیز بیش از پیش برای اقلیت زمین دار و اصحاب ساخت و ساز و فروش و دارندگان واحدهای مسکونی فروشی و اجاره ای و البته به قیمت بخت برگشتگی بی خانه ها و اجاره نشین ها، رویدادی فرحناک خواهد بود!

This entry was posted on Thursday, September 27th, 2018 at 10:44 pm and is filed under [مقاله و یادداشت](#)

You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. You can leave a response, or [trackback](#) from your own site.